

kompetence til at give informeret samtykke på barnets vegne - i barnets interesse - til undersøgelse og behandling m.v. Bestemmelserne skal forstås således, at barnet skal medinddrages i beslutningsprocessen, således at barnets synspunkter tillægges en afgørende vægt.

§ 6 i Sundhedsstyrelsens cirkulære om information og samtykke omhandler information og samtykke i relation til behandling af børn. Hvor der er tale om mindre børn, og i mere alvorlige sygdomstilfælde hos børn, er det forældremyndighedens indehaver, der skal informeres og meddele samtykke på barnets vegne. Lægen vil i øvrigt kunne have en dobbelt informationspligt, idet såvel forældremyndighedens indehaver som barnet selv bør informeres.

Den gældende ret på området fremkommer ved at sammenholde disse to regelsæt. Sundhedsstyrelsens regler modificerer forældremyndighedslovens regler, men ved anvendelse af uklare begreber som »mindre børn« og »mere alvorlige sygdomstilfælde« overlades der et meget vidt skøn til sundhedspersonen (regelansvenderen) i den konkrete situation. En så uklar retstilstand er utilfredsstillende både for sundhedspersonen, forældremyndighedens indehaver og barnet (den unge) selv.

Det er denne uklare retstilstand, som bestemmelsen i § 8 råder bod på.

Ved udformningen af bestemmelsen er der lagt vægt på at finde en passende balance mellem den unges selvbestemmelsesret og forældrenes omsorgspligt. Det har desuden været hensigten at udforme en klar og let administrerbar bestemmelse. Udøvelse af et skøn vil således kun undtagelsesvis komme på tale, nemlig i de tilfælde, hvor den unge, der er fyldt 15 år, klart frembyder tegn på umodenhed ved ikke at være i stand til at forstå konsekvenserne af sin stillingtagen. I disse tilfælde er det forældremyndighedsindehaveren, der giver informeret samtykke.

I flere af de øvrige nordiske lande har børns medvirken og selvbestemmelse i relation til sygdomsbehandling m.v. givet anledning til overvejelser i forbindelse med lovgivning på området.

I den finske lov om patienters retsstilling og rettigheder fra 1992 (785/92) skal en mindreårig patients synspunkter vedrørende en behandling eller et behandlingsforslag udredes, hvis det er muligt, når hensyn tages til patientens alder eller udvikling. Behandlingen af en mindreårig skal ske i enighed med patienten, hvis patienten med hensyn til alder eller udvikling kan træffe beslutning om behandling. Hvis en mindreårig patient ikke kan træffe beslutning om behandling, skal han behandles i samråd med forældremyndighedens indehaver eller en anden lovmæssig stedfortræder.

En mindreårig patient, som under hensyn til alder og udvikling kan træffe beslutning om behandling, har ret til at forbyde, at oplysninger om helbredstilstand og behandling gives til forældremyndighedens indehaver eller anden lovmæssig stedfortræder.

Den finske patientretsstillingslov bygger således også på, at mindreårige med den fornødne alder og udvikling selv træffer afgørelse om behandling m.v., men den er formuleret i mere brede begreber, hvilket åbner et vidt rum for fortolkning og dermed for en noget uklar retstilstand.

I det norske udkast til lov om patientrettigheder (august 1997) foreslås en regel svarende til dette lovforslag, idet samtykkekompetencen omfatter myndige og mindreårige efter det fyldte 15. år, med visse undtagelser.

Den islandske lov om patientrettigheder (af 28. maj 1997) indeholder særregler for børn, og der arbejdes med 2 aldersgrænser: 12 år og 16 år.

I international sammenhæng har børns forhold på området også påkaldt sig opmærksomhed.

Af Europarådets konvention om menneskerettigheder og biomedicin fremgår det af artikel 6, stk. 2, at medicinske indgreb kan foretages på mindreårige, der ikke har juridisk myndighed til at give deres samtykke, såfremt en repræsentant for denne person (typisk forældremyndighedens indehaver) har givet bemyndigelse, samt at mindreåriges synspunkter skal betragtes som en stadig mere afgørende faktor, jo ældre de er, og jo bedre deres dømmekraft er.

FN's Konvention om barnets rettigheder indeholder i artikel 12 en bestemmelse om, at et barn skal have mulighed for at udforme og udtrykke sine synspunkter vedrørende alle forhold, der vedrører barnet, ligesom barnets synspunkter skal tillægges vægt i overensstemmelse med dets alder og modenhed.

Udformningen af § 8 svarer til den bestemmelse, der var indeholdt i det tidligere udkast til lovforslag om patientrettigheder, der var sendt til høring i begyndelsen af 1996. Det store flertal af de hørte gav deres tilslutning til bestemmelsen. Enkelte patientorganisationer gav udtryk for betænkelighed ved, at man tillagde den unge, der er fyldt 15 år, enekompetence, især i tilfælde af alvorlige langvarige - eventuelt kroniske - sygdomme. Nogle af de hørte gjorde opmærksom på, at forholdet mellem den unges selvbestemmelsesret og forældremyndighedsindehaverens omsorgspligt ikke var tilstrækkeligt afklaret. Høringsvarenes bemærkninger er der taget højde for i lovforslagets udformning af § 8 og bemærkningerne her til.

Bestemmelsen i lovforslagets § 8 omhandler, hvorledes mindreårige er stillet med hensyn til at afgive